

4. Aplikace práva na ochranu hospodářské soutěže

Cíl kapitoly:

Cílem kapitoly je přiblížit systém aplikace soutěžního práva soutěžními orgány (*public enforcement*), a to jak na úrovni unijní (tj. Komise), tak národní (tj. Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, dále jen „ÚOHS“). Popíšeme tzv. Evropskou soutěžní síť (ECN) a její fungování, zejména rozdělení případů v jejím rámci, nástroje pro spolupráci jejích členů a nástroje pro zajištění konzistentnosti v jejich rozhodování. Dále bude nastíněn průběh řízení před Komisí a ÚOHS, se zvláštním zaměřením na problematiku šetření na místě a na možné formy ukončení řízení, zejm. uložení pokuty, narovnání (*settlement*) a rozhodnutí o závazcích (*commitments*). Diskutován bude rovněž tzv. program shovívavosti (*leniency*).

4.1. K vedení řízení obecně

Pravidla aplikace unijního soutěžního práva, a to jak Komise, tak (do určité míry) i národních soutěžních úřadů (dále též „NSÚ“), vyplývají především z Nařízení 1/2003 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:08:02:32003R0001:CS:PDF>). Jedním ze specifik unijního soutěžního práva je totiž skutečnost, že oprávnění je aplikovat má současně jak Komise, tak NSÚ. Nařízení 1/2003 k tomu v čl. 5 uvádí, že

Orgány pro hospodářskou soutěž členských států mají pravomoc používat články 81 a 82 Smlouvy v jednotlivých případech. Za tímto účelem mohou z vlastního podnětu nebo na základě stížnosti přijímat tato rozhodnutí:

- požadovat ukončení protiprávního jednání,
- nařizovat předběžná opatření,
- přijímat závazky,
- ukládat pokuty, penále nebo jiné sankce stanovené vnitrostátními právními předpisy.

Pokud na základě informací, které mají k dispozici, nejsou splněny podmínky zákazu, mohou také rozhodnout, že není důvod k jejich zásahu.

Řízení před Komisí se tedy řídí především Nařízením 1/2003, zatímco řízení před Komisí, vedle tohoto nařízení, především zákonem o ochraně hospodářské soutěže (http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/Legislativa/HS/CR/UZ_c_143-2001_2_final.pdf) a subsidiárně správním řádem.

4.2. ECN a její fungování

Za účelem koordinace orgánů oprávněných aplikovat unijní soutěžní právo funguje tzv. Evropská soutěžní síť (dále též „ECN“ – *European Competition Network*), jejímiž členy je Komise a všechny NSÚ. Nejedná se o mezinárodní organizaci, o jiný subjekt práva ani o specifický orgán EU, ale toliko o platformu pro spolupráci a výměnu informací, založenou na základě Nařízení 1/2003; pravidla jejího fungování jsou dále rozvedena ve výkladovém oznámení Komise (*Oznámení Komise o spolupráci v Evropské soutěžní síti*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2004:101:0043:0053:EN:PDF>; oznámení není dostupné v češtině), na které v podrobnostech odkazujeme.

Přesnou charakterizaci ECN poskytuje samo Oznámení o spolupráci v ECN, které ve svém prvním odstavci stanoví, že

[...] Národní soutěžní úřady a Komise společně tvoří síť veřejných institucí; jednají ve veřejném zájmu a úzce spolupracují za účelem ochrany soutěže. Síť představuje fórum pro diskusi a spolupráci při prosazování komunitární soutěžní politiky. Poskytuje rámec pro spolupráci evropských soutěžních orgánů v případech, kdy jsou aplikovány články 81 a 82 Smlouvy, a je základnou pro vytváření a udržování společné soutěžní kultury v Evropě. Tato síť se nazývá „Evropská soutěžní síť“ (ECN).

ECN má tedy několik základních úkolů, především

- usiluje o optimální alokaci případů mezi členy ECN
- přispívá ke konzistentnosti rozhodovací činnosti při aplikaci unijního soutěžního práva
- umožňuje výměnu informací, včetně informací obsahujících obchodní tajemství, a jejich použití v dokazování.

Pokud jde o alokaci případů, neexistují žádná přesná pravidla, která by umožnila jednoznačně určit, který orgán má v určité věci řízení vést. V Oznámení o spolupráci v ECN se jen obecně konstatuje, že

5. [Nařízení 1/2003] je založeno na systému paralelních kompetencí, v jehož rámci mají všechny soutěžní orgány pravomoc aplikovat články 81 a 82 Smlouvy a odpovídají za účinnou dělbu práce [...]. V tomto systému paralelních kompetencí se bude případy zabývat:

- jediný NSÚ, spolupracujíc případně s NSÚ z dalších členských států,
- několik NSÚ, které jednají společně, nebo
- Komise.

[...]

8. Soutěžní orgán může být pokládán za dobře umístěný k tomu, aby se zabýval určitým případem, za splnění následujících třech kumulativních podmínek:

- 1. dohoda nebo praktika má dostatečný přímý nebo předvídatelný dopad na soutěž v rámci jeho území, je na jeho území naplňována nebo v něm vznikla;*
- 2. soutěžní orgán je sto účinně zajistit ukončení celého protiprávního jednání, tedy může vydat zákaz v pokračování v tomto jednání [...] a případně za ně uložit adekvátní sankci;*
- 3. soutěžní orgán může shromáždit důkazy potřebné k prokázání porušení, a to případně ve spolupráci s dalšími soutěžními orgány.*

[...]

14. Komise je zvláště dobře umístěna, pokud dohoda nebo více dohod anebo posuzovaná praktika, včetně sítí podobných dohod a praktik, má dopad na soutěž ve více než třech členských státech [...].

Platí tedy obecný princip, že řízení má vést ten, kdo je „dobře umístěn“ (*well placed*); tím se rozumí soutěžní orgán, který

- vykonává svou pravomoc vůči území, k němuž má daná praktika jasný vztah (tj. na „jeho“ území se projevilo nebo mohlo projevit narušení soutěže)
- je schopen shromáždi dostatek podkladů k posouzení takové praktiky (tj. většina důkazních prostředků se nachází v rámci jeho teritoriální jurisdikce), a
- má pravomoc situaci na trhu napravit, tj. danou praktiku zakázat, případně uložit pokutu či opatření k nápravě.

Zejména pokud vede řízení NSÚ, vyvstává často potřeba získat důkazy nacházející se na území jiných států (např. předat dokumenty, apod.), případně tam důkazy přímo provést (vyslechnout svědky, uskutečnit místní šetření apod.). NSÚ, který vede řízení (dožadující NSÚ), může požádat jiný NSÚ (dožádaný NSÚ), aby takový důkaz provedl, a to podle národního práva dožádaného NSÚ. Ten je pak oprávněn tímto důkazem získané informace předat dožadujícímu NSÚ, který je oprávněn je užít, jako by důkaz provedl sám; legalita provedení důkazu se řídí právním řádem dožádaného NSÚ. To obdobně platí i pro Komisi, která může NSÚ požádat o provedení důkazů. Možnost předávat si i důvěrné informace i bez souhlasu dotčených podniků a užít je případně i jako důkaz v jejich neprospěch je unikátním rysem ECN, vyplývajícím z čl. 12 Nařízení 1/2003

1. Pro účely použití článků 81 a 82 Smlouvy jsou Komise a orgány pro hospodářskou soutěž členských států oprávněny vzájemně si sdělovat a užívat jako důkazy jakékoli skutkové nebo právní skutečnosti, včetně důvěrných informací.

2. Vyměněné informace se smějí využívat pouze jako důkazy za účelem použití článků 81 nebo 82 Smlouvy a v souvislosti s předmětem, pro který je shromáždil předávající orgán. Pokud se však ve stejném případě použije vnitrostátní právo pro hospodářskou soutěž souběžně s právem Společenství pro hospodářskou soutěž a nevede k odlišnému výsledku, mohou být informace vyměněné podle tohoto článku použity také pro uplatnění vnitrostátního práva pro hospodářskou soutěž.

3. Informace vyměněné podle odstavce 1 mohou být užity jako důkazy za účelem uložení sankcí fyzickým osobám pouze v případě, že:

- právní předpisy předávajícího orgánu stanoví obdobné sankce za jednání v rozporu s články 81 nebo 82 Smlouvy, nebo není-li tomu tak,*
- informace byly získány způsobem, který dodržuje stejnou úroveň ochrany práva na obhajobu fyzických osob, jaká je zaručena vnitrostátními právními předpisy přijímajícího orgánu. V tomto případě však vyměněné informace nemůže přijímající orgán využít k uložení trestu odnětí svobody.*

Pokud jde konečně o konzistentnost rozhodování, spočívá největší odpovědnost na Komisi. Dříve, než NSÚ přijme rozhodnutí o aplikaci unijního soutěžního práva, musí Komisi o obsahu takového rozhodnutí informovat; Komise má 30 dní na vyjádření stanoviska. Obdobně, rozhodnutí Komise jsou předem diskutována v poradním výboru, složeném ze zástupců členských států. Členové ECN se ovšem o stavu svých řízení a obsahu připravovaných rozhodnutí vzájemně informují v celém průběhu řízení. NSÚ mohou ve věcech aplikace unijního práva rovněž požádat Komisi o stanovisko. Pokud by hrozilo, že rozhodnutí NSÚ bude neslučitelné s konzistentní rozhodovací praxí EU, má Komise právo řízení zahájit sama, a tím zbavit NSÚ jeho působnosti. Tato pravidla vyplývají z čl. 11 Nařízení 1/2003.

1. Komise a orgány pro hospodářskou soutěž členských států uplatňují pravidla hospodářské soutěže Společenství v úzké spolupráci.

[...]

3. Pokud orgány pro hospodářskou soutěž členských států jednají na základě článků 81 nebo 82 Smlouvy, informují písemně Komisi před nebo neprodleně po zahájení prvního formálního vyšetřovacího opatření. Tyto informace mohou být dány k dispozici také orgánům pro hospodářskou soutěž ostatních členských států.

4. Nejpozději třicet dnů před přijetím rozhodnutí, které nařizuje ukončení protiprávního jednání, přijímá závazky nebo odnímá výhodu plynoucí z nařízení o blokové výjimce, informují orgány pro hospodářskou soutěž členských států Komisi. Za tím účelem sdělují Komisi vyličení případu, předpokládané rozhodnutí, nebo pokud neexistuje, jiný dokument naznačující navrhovaný postup. [...]

5. Orgány pro hospodářskou soutěž členských států mohou konzultovat s Komisí jakýkoli případ, při němž se použije právo Společenství.

6. Zahájením řízení ze strany Komise za účelem přijetí rozhodnutí podle kapitoly III ztrácí orgány pro hospodářskou soutěž členských států příslušnost používat články 81 a 82 Smlouvy. Pokud orgán pro hospodářskou soutěž členského státu již v nějakém případě jedná, Komise zahájí řízení teprve po konzultaci s tímto vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž.

4.3. Řízení před Komisí

Řízení v soutěžněprávních věcech před Komisí se značně odlišuje od řízení před českými správními orgány. Je upraveno především Nařízením Rady 1/2003 a Nařízením Komise 773/2004 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:08:03:32004R0773:CS:PDF>).

V roce 2011 vydala Komise oznámení, ve kterém průběh řízení vysvětluje (*Oznámení Komise o osvědčených postupech pro vedení řízení týkajících se článků 101 a 102 SFEU*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:308:0006:0032:CS:PDF>);

v podrobnostech k průběhu řízení před Komisí na toto oznámení odkazujeme.

Řízení před Komisí zásadně probíhá v následujících krocích:

- vyšetřovací fáze, ve které komise shromažďuje podklady rozhodnutí,
- sdělení výhrad,
- seznámení účastníků řízení s podklady rozhodnutí a ústní slyšení, a
- vydání rozhodnutí.

Nejnáročnější část řízení představuje jeho „vyšetřovací“ fáze, kdy Komise shromažďuje a analyzuje podklady. Začíná úvodním prošetřením případu (*initial assessment*), které slouží k posouzení, zda by se v konkrétním případě mohlo jednat o porušení unijního práva a pokud ano, zda se jedná o porušení natolik závažné, aby se jím Komise zabývala. Pokud ano, zahájí Komise podrobné vyšetřování, o čemž informuje podniky, vůči kterým vyšetřování směřuje; současně s tím často dochází k tzv. neohlášenému šetření na místě (srov. níže).

Komise může vyšetřovací úkony provádět buďto sama, případně o jejich provedení požádat NSÚ (srov. shora). Komise sama nicméně disponuje značnými vyšetřovacími oprávněními. Vedle práva vyžadovat písemné informace a provádět výsledky jsou hlavním nástrojem šetření na místě (*inspections*), která často probíhají jako předem neohlášené (poeticky, ale trefně nazývané *dawn raid*). K šetření na místě dochází na základě rozhodnutí Komise.

Šetření zásadně probíhá v tzv. obchodních prostorách (*business premises*), tedy prostorách, které daný podnik užívá při své obchodní činnosti, ať už se jedná o kanceláře, pozemky nebo dopravní prostředky. Zaměstnanci Komise jsou oprávněni

- do všech takových prostor vstupovat,
- nahlížet do všech obchodních záznamů, ať už jsou v jakékoliv formě,
- činit si z těchto záznamů kopie,
- žádat po zástupcích podniku ústní vysvětlení, a

- zapečetit po přechodnou dobu prostory nebo jejich části, případně konkrétní obchodní záznamy.

Komise se pochopitelně může seznamovat i se skutečnostmi, které představují obchodní tajemství. Seznámit se naopak nemůže s informacemi chráněnými nějakým specifickým režimem. Mezi nimi má zvláštní význam tzv. *legal profession privilege* (LPP), dovozované z práva na obhajobu, které zabezpečuje důvěrnost komunikace mezi vyšetřovaným podnikem a jeho externím právním zástupcem (typicky advokátem) ve věci realizace jeho obhajoby; Komise není oprávněna nahlížet do dokumentů, které obsahují LPP. Jak totiž zvedl Soudní dvůr ve věci

21. [...] [V] národních právních rádech členských států lze nalézt pravidla poskytující ochranu [...] důvěrnosti písemné komunikace mezi právníkem a klientem za podmínky že, na jedné straně, se jedná o komunikaci probíhající za účelem a v zájmu klientova práva na obhajobu, a na straně druhé, vychází z nezávislosti právníka [...].

22. V tomto kontextu tedy musí být [Nařízení 1/2003] vykládáno tak, že za splnění těchto dvou podmínek chrání [...] důvěrnost komunikace mezi právníkem a klientem [...].

Šetření může výjimečně probíhat i v jiných než obchodních prostorách, typicky domácnostech vrcholných představitelů daného podniku. K takovému šetření už ale nemůže dojít pouze na základě rozhodnutí Komise, je k němu třeba přivolení národního soudu.

Pokud Komise na základě provedeného vyšetřování dojde k předběžnému závěru, že jí shromážděné důkazy svědčí o spáchání deliktu, vydá tzv. sdělení výhrad (*statement of objections*), ve kterém podrobně shrne, v čem shledává porušení zákona a jakým způsobem se s ním hodlá vypořádat, zejm. zda zvažuje uložení pokuty, opatření k nápravě, apod. Po sdělení výhrad mají podniky, kterým bylo adresováno, právo seznámit se s obsahem spisu a vypracovat písemné stanovisko; mohou rovněž požadovat tzv. ústní slyšení (*oral hearing*). Smyslem ústního slyšení je umožnit podnikům rozvést jejich argumenty ústně, za přítomnosti vrcholných představitelů generálního ředitelství Komise pro hospodářskou soutěž (*DG Competition*). V zájmu maximální objektivity řídí průběh slyšení nezávislý úředník pro slyšení (*hearing officer*).

Pokud Komise setrvá na svém stanovisku, že došlo k porušení zákona, vydá rozhodnutí, kterým deklaruje, že došlo k porušení unijního soutěžního práva; současně může uložit opatření k nápravě. Zásadně v takovém případě rozhodne i uložení pokuty, která může dosahovat až 10 % ročního obrátu trestaného podniku.

V případě kartelů bude výsledná pokuta snížena o 10 %, pokud dotčené podniky akceptují vymezení deliktu tak, jak vyplývá ze sdělení výhrad, a vzdají se některých svých procesních práv, zejména seznámení se s plným obsahem spisu a ústního slyšení. Tato relativně nedávno zavedená procedura se nazývá narovnání (*settlement*). K jejímu objasnění vydala Komise oznámení (*Oznámení Komise o postupu při narovnání s cílem přijmout rozhodnutí podle článků 7 a 23 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 v případech kartelů*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:167:0001:0006:CS:PDF>), na které v podrobnostech odkazujeme.

Specifickým odklonem od tohoto postupu jsou tzv. závazky (*commitments*). V některých případech může být možné, aby podniky, k jejichž jednání má Komise předběžné výhrady, navrhly, že se zavážou provést opatření, která výhrady Komise rozptýlí. Pokud bude Komise považovat návrh takových závazků za dostatečný, vydá rozhodnutí, kterým podnikům přikáže tyto závazky splnit, aniž by však současně rozhodovala o tom, zda se jednalo o delikt. Smyslem závazků je tedy rychlé obnovení účinné soutěže na trzích, aniž by docházelo ke sporu o tom, jestli

Komisi prošetřované jednání podniků bylo či nebylo protiprávní. Institut závazků je vymezen v čl. 9 Nařízení 1/2003.

1. Pokud Komise zamýšlí přijmout rozhodnutí, které nařizuje ukončení protiprávního jednání, a dotyčné podniky nabídnou Komisi závazky takové povahy, že reagují na její výhrady, může Komise svým rozhodnutím prohlásit tyto nabídky pro dotyčné podniky za závazné. Takové rozhodnutí může být přijato na dobu určitou a musí konstatovat, že pominuly důvody pro zásah Komise.

[...]

Rozhodnutí Komise jsou v celém rozsahu přezkoumatelná Tribunálem. Jeho rozsudky pak Soudním dvorem.

4.4. Řízení před ÚOHS

Řízení před Úřadem má obdobnou strukturu – odchyluje se tedy do určité míry od standardního správního řízení podle správního řádu, a přibližuje se praxi Komise.

I v postupu Úřadu lze identifikovat tyto základní kroky

- šetření před zahájením správního řízení (§ 20 zákona o ochraně hospodářské soutěže);
- zahájení správního řízení z moci úřední;
- shromažďování důkazů (včetně šetření na místě podle § 21f a § 21g zákona o ochraně hospodářské soutěže)
- vydání rozhodnutí v prvním stupni;
- v případě podání rozkladu: projednání v rozkladové komisi a vydání druhostupňového rozhodnutí

Zákon o ochraně hospodářské soutěže obsahuje řadu specifických institutů, zejm. šetření na místě odpovídající tomu, co bylo výše popsáno ve vztahu ke Komisi. Jak vyplývá z § 21f?

(1) Soutěžitelé jsou povinni podrobit se šetření Úřadu na pozemcích a ve všech objektech, místnostech a dopravních prostředcích, které užívají při své činnosti v hospodářské soutěži (dále jen „obchodní prostory“).

(2) V rámci šetření jsou zaměstnanci Úřadu, případně další Úřadem pověřené osoby, oprávněni

a) vstupovat do obchodních prostor soutěžitelů, u kterých šetření probíhá,

b) ověřit, zda se v případě dokumentů a záznamů jedná o obchodní záznamy,

c) nahlížet do obchodních záznamů, které se v obchodních prostorech nacházejí nebo jsou z nich přístupné, bez ohledu na to, v jaké formě jsou uloženy,

d) kopírovat nebo získávat v jakékoli formě kopie nebo výpisy z obchodních záznamů,

e) pečeti obchodní prostory, popřípadě skříně, schránky nebo obchodní záznamy v nich se nacházející na dobu a v rozsahu nezbytném k provedení šetření,

f) požadovat od soutěžitele a osob v pracovněprávním nebo jiném obdobném vztahu k němu, případně osob, které soutěžitel pověřil vykonávat v jeho prospěch určité činnosti, v nezbytném rozsahu součinnost nezbytnou k provedení šetření, jakož i vysvětlení k obchodním záznamům.

(3) Soutěžitel je povinen poskytnout Úřadu při provádění šetření nezbytnou součinnost k výkonu jeho oprávnění podle odstavce 2 a výkon těchto oprávnění strpět.

(4) Za účelem šetření v obchodních prostorách jsou zaměstnanci Úřadu oprávněni zjednat si do těchto prostor přístup, otevřít uzavřené skříně nebo schránky, popřípadě si jiným způsobem zjednat přístup k obchodním záznamům. Každý, v jehož objektu se takové obchodní prostory nalézají, je povinen strpět šetření v těchto prostorách; nesplní-li tuto povinnost, jsou zaměstnanci Úřadu oprávněni zjednat si k nim přístup.

[...]

I v řízení před Úřadem je možné jeho alternativní ukončení rozhodnutím o závazcích, podmínky jeho vydání jsou však poněkud přísnější než v řízení před Komisí, jak vyplývá z § 7 zákona o ochraně hospodářské soutěže (obdobné pravidlo je stanoveno v § 11 ve věcech řízení o zneužití dominantního postavení):

(2) Namísto rozhodnutí podle odstavce 1 Úřad rozhodne o zastavení řízení za podmínky, že účastníci řízení Úřadu společně navrhli závazky ve prospěch obnovení účinné hospodářské soutěže, které jsou dostatečné pro ochranu hospodářské soutěže a jejichž splněním se odstraní závadný stav a že zakázaná dohoda neměla za následek podstatné narušení hospodářské soutěže. V takovém rozhodnutí může Úřad rovněž stanovit podmínky a povinnosti nutné k zajištění splnění těchto závazků. Jestliže Úřad neshledá navržené závazky dostatečnými, důvody písemně sdělí účastníkům a pokračuje v řízení.

(3) Závazky podle odstavce 2 mohou účastníci řízení písemně navrhnout Úřadu nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy jim Úřad doručil písemné vyrozumění, v němž Úřad sdělí základní skutkové okolnosti případu, jejich právní hodnocení a odkazy na hlavní důkazy o nich, obsažené ve spise (dále jen „sdělení výhrad“); k pozdějším návrhům přihlédne Úřad jen v případech hodných zvláštního zřetele. Účastníci řízení jsou svým návrhem vázáni vůči Úřadu i mezi sebou navzájem, popřípadě vůči třetím osobám, a od podání návrhu do rozhodnutí Úřadu podle odstavce 2 nesmějí dohodu podle jejího původního znění plnit.

[...]

4.5. Program leniency

I přes rozsáhlá vyšetřovací oprávnění představují porušení soutěžního práva natolik sofistikované delikty, že je velmi obtížné je odhalit. To platí zejména o kartelech, které mohou fungovat v tak účinném utajení, že bez „tipu“ zevnitř je jejich odhalení prakticky nemožné. Protože kartely patří mezi nejzávažnější formy porušení soutěžního práva, ukládá za ně Komise nejvyšší pokuty; to ale současně motivuje účastníky kartelu k tomu, aby činili všechna myslitelná opatření k jeho utajení, aby se trestu vyhnuli. Někteří z nich se tak mohou dostat do situace, kdy by měli zájem kartel opustit, z obavy před vysokou pokutou tak však neučiní.

Právě na takové podniky směřuje program leniency („program shovívavosti“), který, zjednodušeně řečeno, spočívá v tom, že podnik, který jako první kontaktuje Komisi a přizná účast na kartelu, o kterém Komise ještě nevěděla, resp. neměla důkazy k jeho prokázání, a Komisi dostatečné důkazy předloží, resp. označí, nebude za účast na kartelu sankcionován.

Program leniency Komise v současné době funguje na základě oznámení z roku 2007 (*Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:298:0017:0022:CS:PDF>), které podrobně stanoví podmínky, za jakých Komise k neuložení pokuty přistoupí; na toto oznámení v detailech odkazujeme. Jak Komise v tomto oznámení uvádí

1. Toto oznámení Komise stanoví rámec pro odměňování podniků, které jsou či byly součástí tajných kartelů majících dopad na Společenství, za spolupráci při vyšetřování Komise. [...]

2. Umělým omezováním hospodářské soutěže, která by mezi nimi existovala za běžných okolností, se podniky vyhýbají právě těm tlakům, které je nutí inovovat, ať už se jedná o vývoj produktu nebo o zavádění účinnějších výrobních metod. Výsledkem těchto praktik jsou také dražší suroviny a komponenty pro společnosti Společenství, které od takových výrobců nakupují. V konečném důsledku tyto praktiky vedou k umělým cenám a omezují výběr spotřebitele. [...]

3. Často je velmi obtížné tyto tajné kartely vzhledem k jejich povaze odhalit a vyšetřit bez spolupráce podniků či jednotlivců, kteří jsou do nich zapojeni. Komise se proto domnívá, že je v zájmu Společenství odměnit podniky zapojené do tohoto druhu protiprávního jednání, které jsou ochotny takové jednání ukončit a spolupracovat při vyšetřování Komise, nezávisle na ostatních podnicích zapojených do kartelu. Zájmy spotřebitelů a občanů na zjištění a potrestání kartelů převažují nad zájmy na pokutování podniků, které Komisi umožní takové praktiky odhalit a zakázat.

Kromě výše uvedeného neudělení pokuty (tzv. leniency typu I) umožňuje Komise i snížení pokuty až o 50 % (tzv. leniency typu II), a to podnikům, které poskytnou dodatečné informace, které podstatně přispějí k plnému objasnění vyšetřovaného případu (*significant added value*).

Podání učiněné na základě programu leniency Komisi vyústí v neudělení, resp. snížení pokuty pouze za předpokladu, že Komise skutečně povede řízení. Na základě pravidel pro alokaci případů v rámci ECN (srov. shora) se ovšem může stát, že řízení povede některý NSÚ; v takovém případě by se ovšem podnik, který se „přiznal“ Komisi, nemohl dovolávat shovívavosti takového NSÚ, pokud by (opět jako první) nepodal žádost i u něj.

Rozdíly v přístupu k programu leniency by právě v případech, ve kterých by řízení mohlo být vedeno ve více státech, mohly působit podnikům, které „přiznání“ zvažují, působit takové obtíže, že by je mohly zcela odradit. V rámci ECN byl proto přijat tzv. Modelový program leniency (http://ec.europa.eu/competition/ecn/model_leniency_en.pdf; Modelový program není dostupný v češtině), jehož principům se jednotliví členové ECN zavázali přiblížit. Zabývá se mimo jiné i problematikou souběžného podávání žádosti o leniency ve více členských státech EU, které řeší institutem tzv. souhrnné žádosti:

Souhrnné žádosti v případech IA

22. V případech, kdy je Komise v souladu s odstavcem 14 Oznámení o spolupráci v ECN „zvláště dobře umístěna“ k vedení řízení, může žadatel, který podal nebo podává žádost o leniency ke Komisi, podat souhrnnou žádost každému NSÚ, který žadatel považuje za „dobře umístěný“ podle Oznámení o spolupráci v ECN. Souhrnná žádost musí obsahovat stručný popis následujících skutečností:

- jméno a adresu žadatele;
- ostatní strany údajného kartelu;
- dotčené zboží;
- dotčené území;
- trvání;
- povahu údajného kartelového jednání;
- členské státy, ve kterých by se mohly nacházet důkazy; a
- informace o žadatelem podaných minulých nebo možných budoucích žádostech o leniency ve vztahu k údajnému kartelu.

[...]

24. Pokud se NSÚ poté, co obdrží souhrnnou žádost, rozhodne vyžádat si další specifické informace, žadatel je dodá bez zbytečného odkladu. Pokud se NSÚ rozhodne zahájit v takové věci řízení, stanoví dostatečnou lhůtu, ve které bude žadatel moci podat úplnou žádost o leniency, včetně všech relevantních důkazů a informací, nezbytných ke splnění podmínek pro neuložení pokuty. Pokud žadatel poskytne tyto informace ve stanovené lhůtě, považují se za poskytnuté v době, kdy byla podána souborná žádost.

25. Souhrnná žádost se považuje za žádost ve smyslu odstavce 41 (1) Oznámení o spolupráci v rámci ECN.

Český program leniency, obsažený v oznámení ÚOHS (Program aplikace mírnějšího režimu při ukládání pokut, http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/Legislativa/HS/SoftLaw/Leniency_program.pdf), vychází z Modelového programu a je tedy v zásadě identický s programem leniency Komise; v podrobnostech se mu zde proto již nebudeme věnovat.

4.6. Rozhodovací praxe Úřadu a soudní přezkum

V souvislosti s procesními otázkami jsou zásadní zejména následující rozsudky a rozhodnutí Úřadu

Šetření na místě: rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci *Delta Pekárny* (http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/sbirky_rozhodnuti/rozsudky/5Afs18_2008_310.pdf)

Postup před zahájením správního řízení: rozsudek Krajského soudu v Brně ve věci *Telefónica O2* (http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/sbirky_rozhodnuti/rozsudky/62Af69_2010.pdf)

Nahlížení do spisu a leniency: rozhodnutí ÚOHS ve věci *L'OREAL II.* (http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/sbirky_rozhodnuti/HS/2008_S170_01.pdf)

4.7. Otázky k zamyšlení

1. Jaké nástroje přispívají k zachování konzistentnosti rozhodování v rámci ECN?
2. Za jakých podmínek si mohou členové ECN předávat informace získané v jiném státě?
3. V čem spočívá asistence národních soutěžních úřadů při šetření Komise?
4. Jaká rozhodnutí mohou národní soutěžní úřady při aplikaci unijního soutěžního práva přijmout?
5. V čem spočívá tzv. sdělení výhrad (*statement of objections*)?
6. Kdo je tzv. úředník pro slyšení (*hearing officer*)?
7. Jaká pravidla platí pro ukládání pokut sdružením soutěžitelů?
8. Jaká je právní závaznost tzv. ECN modelového programu leniency?
9. Jaký je rozdíl mezi leniency typu II a narovnáním (*settlement*)?
10. Jaký je rozdíl mezi narovnáním (*settlement*) a závazky (*commitments*)?